

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การวิจัยเป็นเสมือนหัวใจของการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เพราะวิทยาการต่าง ๆ ในสังคมโลกาภิวัตน์ได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ตามสถานะของการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาในทุก ๆ ด้าน การที่มนุษย์จะศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ใด ๆ ก็ตาม ย่อมต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะในการพัฒนาการศึกษานั้นในทุก ๆ ประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา และพยายามให้ครูเป็นนักวิจัยและการปรับบทบาทของการวิจัยให้เป็นกิจกรรมสำคัญที่เสริมการเรียนการสอนหรือการสอนด้วยกระบวนการวิจัย รวมทั้งมีการพัฒนาผลงานทางวิชาการบนพื้นฐานของการวิจัยอย่างต่อเนื่อง (บัญชา อึ้งสกุล, 2540 : 128) ดังนั้นความรู้ความสามารถในการทำวิจัย จึงเป็นเรื่องสำคัญทั้งในเรื่องของการแสวงหาหรือสร้างความรู้ใหม่ และการพัฒนางาน สถาบันที่ผลิตบัณฑิตในระดับต่าง ๆ จึงมีหน้าที่ปลูกฝังความเป็นผู้มีจิตสืบค้น (Inquiring Mind) ในวิชาการของตน หรือที่เรียกว่า มีจิตวิสัยใฝ่รู้ (Research Mind) ให้กับผู้เรียน (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541 : ความปรารถนา, อ้างถึงใน วลัยพร ศรีเชียงราย, 2542 : 1)

ในสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา จึงได้กำหนดงานวิจัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร และมีการเรียกงานวิจัยนี้ว่า วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี(คณะศึกษาศาสตร์ มอ.ปัตตานี, 2541 ข : 3) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2511 เป็นคณะที่ 2 ของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น สำนักเลขานุการคณะ และภาควิชา 7 ภาควิชา คือ ภาควิชาการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว ภาควิชาพลศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา โรงเรียนสาธิต และหน่วยงานภายใน 1 หน่วยงาน คือ โรงเรียนอนุบาลสาธิต โดยมีภารกิจหลักดังนี้

1. ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาศึกษาศาสตร์ ให้บริการสอนวิชาทางการศึกษาแก่นักศึกษาคณะต่าง ๆ ในวิทยาเขตปัตตานีและจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลและมัธยมศึกษา เพื่อสนับสนุนวิชาการเฉพาะสาขาศึกษาศาสตร์
2. ให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม เพื่อการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นภาคใต้โดยความร่วมมือของรัฐและเอกชน
3. ค้นคว้าและวิจัยในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางวิชาการและพัฒนาสังคม ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

4. ทำนุบำรุงทางด้านศิลปวัฒนธรรม

และนอกจากนี้แล้วยังได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2526 ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มอ.ปัตตานี, 2538 : 1) จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ทางคณะศึกษาศาสตร์ได้ทำการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 9 สาขาวิชา ได้แก่ จิตวิทยาการศึกษา ศักยภาพเพื่อพัฒนาชุมชน การบริหารการศึกษา พลศึกษา การประถมศึกษา การปฐมวัยศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541 : สารบัญ) มีการเปิดสอนระดับปริญญาโทภาคสมทบที่วิทยาเขตปัตตานี 4 สาขาวิชา ได้แก่จิตวิทยาการศึกษา ศักยภาพเพื่อพัฒนาชุมชน การบริหารการศึกษา การประถมศึกษา ที่วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สาขาวิชา ได้แก่ การบริหารการศึกษา และการประถมศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มอ.ปัตตานี, 2541 ก : สารจากคณบดี)

การเรียนการสอนในระดับนี้ เกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดให้มีแผนทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต สำหรับแผน ก.(2) (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541 : 381) เพื่อให้นักศึกษาฝึกการทำวิจัย มุ่งศึกษาหาความรู้ใหม่ และฝึกการวิเคราะห์การแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ทางคณะศึกษาศาสตร์เริ่มมีการทำวิทยานิพนธ์สำเร็จเป็นเล่ม ในปี พ.ศ. 2527 เป็นปีแรก จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ทางคณะศึกษาศาสตร์มีผลงานวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อันก่อให้เกิดปัญหาบางประการ ดังที่สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2535 : 2) กล่าวไว้ดังนี้

1. การมีงานวิจัยจำนวนมากแต่ไม่ได้นำมาใช้ ถือว่าเป็นการสูญเปล่าทางการลงทุน ทั้งยังเกิดจากปัญหาความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย สถานภาพของผู้ทำการวิจัยและความจำกัดทางผลการวิจัย
2. การวิจัยที่ทำกันมาในอดีตจนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกันมากในเรื่องวิธีการวิจัย เนื้อหาการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์ได้อย่างจริงจัง และอาจมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่มี

เนื้อหาวิจัยที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่ยังไม่มีการรวบรวมวิจัย หรือสรุปว่าผลการวิจัยที่แท้จริงเป็นอย่างไร จึงเป็นการยากแก่ผู้ที่ให้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ด้วยความมั่นใจได้

3. การมีงานวิจัยจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในเรื่องการวิจัยได้ง่าย

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าวิทยานิพนธ์เป็นเอกสารวิชาการที่มีความสำคัญยิ่งในการศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากจะเป็นเอกสารรายงานผลการศึกษาวิจัยของนักศึกษาแล้ว ยังเป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการที่ทำให้เกิดความงอกงามและพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างไม่หยุดยั้ง และยังสะท้อนถึงคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และของสถาบันการศึกษานั้น ๆ (บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541 : คำนำ) สำหรับวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการสำรวจวิเคราะห์ ผู้วิจัยตระหนัก

ถึงความสำคัญและปัญหาที่พ่วงของการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อสะท้อนภาพการจัดทำวิทยานิพนธ์ใน

อดีต ทิศทางการทำวิทยานิพนธ์ของสาขาวิชาต่าง ๆ ในอนาคต นอกจากนี้เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนใน

ลักษณะ ต่าง ๆ กัน จึงสนใจที่จะทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2542 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์

เนื้อหาและวิเคราะห์แบบอุปนัยเพื่ออธิบายความหรือพรรณนาความสร้างข้อสรุป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2542 ในหัวข้อต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาออกมาเป็นความถี่ เน้นความเป็นวัตถุประสงค์ในด้านรายละเอียด

ทั่วไปของวิทยานิพนธ์ ลักษณะเนื้อเรื่องในแต่ละสาขาวิชา ประเภทของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. วิเคราะห์อุปนัยสร้างข้อสรุป ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา การประถมศึกษา

การวัดผลและวิจัยการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พลศึกษา

วิทยาศาสตร์ศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนขึ้นแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์
2. ทำให้เห็นภาพรวมของการจัดทำวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา การประถมศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พลศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. เป็นการรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ผู้ทำ และปี พ.ศ. ที่ทำวิทยานิพนธ์ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2542 ซึ่งจะเป็แหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าอ้างอิง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง ปี พ.ศ. 2542 ที่จัดทำสำเร็จเป็นรูปเล่มเรียบร้อยแล้วและที่มีต้นฉบับอยู่จริงในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา การประถมศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พลศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ การบรรยายจะเน้นที่เนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความ พิจารณาจากเนื้อหาโดยผู้วิจัยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเองเข้าไปพัวพัน ไม่เน้นการตีความหรือหาความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง หรือความหมายระหว่างบรรทัด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิทยานิพนธ์ (Thesis) หมายถึง ปริญญาานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้จัดทำขึ้นมาเพื่อให้ครบโครงสร้างของหลักสูตรในการเรียนจบระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2542
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หมายถึง การศึกษาวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2542 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์แบบอุปนัยเพื่ออธิบายหรือพรรณนาความสร้างข้อสรุปถึงทิศทางของการทำวิทยานิพนธ์ของคณะศึกษาศาสตร์
3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หมายถึง การวิเคราะห์ที่บรรยายเนื้อหา ของวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2542 โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณตามประเด็นหัวข้อที่ตั้งไว้อย่างเป็นระบบโดยการหาความถี่และค่าร้อยละ
4. การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) หมายถึง การวิเคราะห์หาทิศทางของการทำวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2542 โดยการอ้างเหตุผลจากการสังเกตข้อเท็จจริงย่อย ๆ นำไปสรุปเป็นข้อเท็จจริงใหม่ การสรุปมีลักษณะเป็นการสรุปจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่